

**Izjava gosp. Age Bakkeru, izvršnog direktora za Republiku Hrvatsku
i gosp. Tomislava Galca, savjetnika izvršnog direktora
9. svibnja 2008.**

Hrvatske vlasti pridaju velik značaj nastavku suradnje s Fondom dok njihove gospodarske politike sve više oblikuju stalna nastojanja da se ubrza proces pristupanja Hrvatske Europskoj uniji. Stoga veoma cijene to što su konzultacije u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a, održane u 2008., bile usmjerene na pitanja koja su važna za hrvatsko gospodarstvo, a koja spadaju u područje temeljnih kompetencija Fonda, kao što su suzbijanje rasta inflacije i trajnih vanjskih ranjivosti te jačanje financijskog sektora. Hrvatske vlasti smatraju dobrodošlom temeljitu analizu članova Misije i uglavnom se slažu s njihovim preporukama.

U 2008., ponovno izabrana Vlada preuzela je novi četverogodišnji mandat tijekom kojeg će, prema očekivanjima, Hrvatska postati punopravna članica NATO-a u 2009. i u istoj godini završiti pregovore s EU. Dok pozivnica za pristupanje NATO-u, uručena Hrvatskoj u travnju 2008., pruža sigurnosnu zaštitu na još uvijek relativno nestabilnom području, pregovori s EU i dalje su važno sidro za makroekonomsku stabilnost. U takvom stabilnom okružju, hrvatskim je vlastima najvažniji cilj ubrzati napredak strukturnih reformi, podupirući sektore ključne za rast gospodarstva i restrukturirajući one koji zaostaju.

Gospodarski rezultati i izgledi

U Hrvatskoj je realna proizvodnja tijekom sedam godina neprekidno rasla po stopi od približno 5 posto godišnje, a godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena bila je niža od 3,5 posto. Realni BDP porastao je 5,6 posto u 2007. jer su se ubrzale i privatna i državna finalna potrošnja, potaknute političkim ciklusom i velikim isplata takozvanog "duga umirovljenicima". Uz vremenski odmak, stalan rast i stabilnost cijena rezultirali su povećanjem prosječnog broja zaposlenih većim od 3 posto i u 2006. i u 2007., nakon usporenog rasta tijekom posljednjih pet godina; stopa nezaposlenosti dosegla je 2007. svoju najnižu razinu od 9,5 posto. U posljednje je vrijeme inflacija potrošačkih cijena porasla, dosegnuvši najvišu razinu od 6,2 posto u siječnju 2008., jer gospodarstvo više nije moglo amortizirati rast cijena energenata i hrane. Zbog godina u kojima je rast bio viši od potencijalnog i pojačano financiran inozemnim zaduživanjem, saldo tekućeg računa porastao je u 2007. na 8,6 posto BDP-a, a inozemni dug, koji je viši nego u većini usporedivih zemalja, na 88% BDP-a.

Hrvatske su vlasti svjesne mogućih rizika vezanih uz vanjske neravnoteže zemlje, osobito s obzirom na sve lošije izgleda za globalni rast i stalne napetosti na robnim i financijskim tržištima. Tome su prilagođene i fiskalna i monetarna politika za 2008. i razdoblje nakon toga, na način da su projekcije rasta smanjene na 4,5 posto, a projekcije inflacije povećane na 5,5 posto, što je blizu tekućim projekcijama u *World Economic Outlooku*. Te će oprezne projekcije poduprijeti napore hrvatskih vlasti da u srednjoročnom razdoblju nastave smanjivati proračunski deficit i suzbijati rast domaćih kredita. U takvim uvjetima, hrvatske vlasti trenutačno očekuju da će se inozemni dug i saldo tekućeg računa u osnovnom scenariju stabilizirati blizu razine s kraja 2007. čemu će pridonijeti i daljnje smanjenje stopa rasta ukupnih likvidnih sredstava i bankovnih kredita privatnom sektoru.

Monetarna politika i vanjski sektor

Suočena s hiperinflacijom u ranim devedesetim godinama i nakon toga s financijskom euroizacijom (čija je razina među najvišima u Europi), monetarna politika je usmjerena na održavanje uglavnom stabilnog nominalnog tečaja. Takva se monetarna politika pokazala dobrom jer je smanjila inflaciju i inflacijska očekivanja te suzbila bilančne rizike. Pažljivo prateći jačanje inflacijskih pritisaka, Hrvatska narodna banka (HNB) već je duže vrijeme usredotočena na ublažavanje vanjskih ranjivosti. Osobito treba spomenuti da je HNB, kako bi suzbio visok kreditni rast, uglavnom financiran iz inozemstva, koji povećava rast deficita tekućeg računa, primijenio cijeli niz izravnih monetarnih i bonitetnih mjera (Tablica 4. u Izvješću FSSA), istodobno unapređujući svoju komunikaciju s financijskom zajednicom i s javnošću.

Te su mjere u 2007. dale značajne rezultate: državne financije su dovedene u red, bankari su se usredotočili na profit, a ne na tržišne udjele, i postroženi su uvjeti za inozemno financiranje. Konkretno, znatno se usporio ukupan kreditni rast, a osobito rast kredita stanovništvu. Nadalje, zahvaljujući tim mjerama znatno se smanjio udio kredita u stranoj valuti u ukupnim kreditima, a uz to se značajno povećao udio kunkskih depozita u ukupnim depozitima. Te su mjere dale dobar poticaj većini banaka da namaknu dodatni kapital i spriječile veće povećanje deficita tekućeg računa. Hrvatske su vlasti svjesne mogućih negativnih popratnih učinaka tih mjera (koji su jasno navedeni u Izvješću FSSA). Međutim, s obzirom na ograničene opcije monetarne politike i s obzirom na to da ranjivosti još nisu dovoljno smanjene, hrvatske vlasti smatraju da je preuranjeno postupno ukinuti te mjere u kratkoročnom razdoblju.

Hrvatske vlasti slažu se s procjenom članova Misije da je rast deficita tekućeg računa Hrvatske uglavnom uzrokovan strukturnim slabostima, a da nema uvjerljivih dokaza za neusklađenost realnog tečaja. Zbog toga monetarne vlasti pažljivo prate makrobonitetne pokazatelje kako bi uočile svaki nagovještaj pritisaka koji bi opravdao pooštavanje bonitetnih standarda. Kao što su potvrdili članovi Misije, hrvatske vlasti rješavaju pitanje neposrednih rizika za vanjsku likvidnost Hrvatske koji proizlaze iz pogoršanja globalnih izgleda. Kao mjeru opreza, središnja banka trenutačno razmatra kako povećati fleksibilnost svojih instrumenata za upravljanje likvidnošću bankarskog sektora i poboljšati postojeći okvir za upravljanje krizom. Međutim, hrvatske vlasti očekuju da će pokazatelji vanjske stabilnosti biti vrlo slični onima iz osnovnog scenarija navedenima u analizi održivosti duga. To se očekivanje temelji na daljnjem uspjehu mjera za smanjivanje rasta kredita privatnom sektoru, pozitivnim učincima ubrzanih strukturnih reformi na državne financije i očekivanom povećanju priljeva koji ne stvaraju dug od glavnih trgovinskih partnera Hrvatske, koji uglavnom pristižu iz susjednih zemalja pa su i njihovi investicijski horizonti dugoročniji.

Fiskalna politika i strukturne reforme

Hrvatske vlasti uspješno su provele fiskalnu konsolidaciju tijekom proteklih nekoliko godina. Ukupan deficit opće države smanjen je sa 6,2 posto BDP-a u 2003. na 2,3 posto do 2007. Tome su doprinijeli mirovinska reforma, umjeren rast plaća i smanjenje investicija. U 2007. je ostvaren višak proračunskih prihoda, što je veliki uspjeh s obzirom na politički ciklus. Međutim, hrvatske su vlasti svjesne da su se ukupni zahtjevi za javnim financiranjem smanjivali sporijim tempom. Stoga se obvezuju nastaviti s fiskalnom konsolidacijom u

srednjoročnom razdoblju. U tu su svrhu vlasti pripremile proračun za 2008. kojim će se znatno smanjiti ukupni zahtjevi za javnim financiranjem, zahvaljujući nižim izvanproračunskim isplata "duga umirovljenicima". Nadalje, u srednjoročnom se okviru predviđaju znatna daljnja smanjenja deficita opće države u 2009. i 2010.

S obzirom na takve okolnosti, hrvatske se vlasti slažu s rezultatima analize održivosti duga članova Misije, koja pokazuje da se prema osnovnom scenariju udio javnog duga u BDP-u smanjuje, dok granični testovi upućuju na to da je sadašnja razina udjela javnog duga u BDP-u otporna na niz umjerenih šokova.

Za planirana poboljšanja fiskalnog stanja Hrvatske pretpostavke su brzi i snažni pozitivni učinci planiranih strukturnih reformi. Neke od tih reformi spadaju u najteže ikada provedene u hrvatskom gospodarstvu, no one su uvjet za posljednju fazu konvergencije Hrvatske prema EU. U najvažnije prioritete za razdoblje od 2008. do 2009. spadaju dovršenje mirovinske reforme, koja je već u naprednoj fazi, i okončanje privatizacijskog procesa, a osobito prodaja velikih državnih udjela u Hrvatskim željeznicama i u brodogradilištima. U očekivanju te privatizacije ti će se sektori restrukturirati, kako bi se trajno smanjile subvencije u skladu sa standardima EU. Vlada je već najavila da planira privatizirati dva uspješna brodogradilišta. Vlada je u ožujku 2008. najavila da će osnovati novi investicijski fond za druga poduzeća, u koji će se prenijeti cijeli portfelj Hrvatskog fonda za privatizaciju. Privatizacijski proces bit će dovršen nakon što se dionice tog investicijskog fonda uspješno ponude javnosti.

Druge dalekosežne reforme odnose se na zdravstvo, obrazovanje i socijalno osiguranje, iz razloga koji su detaljno navedeni u dodatku Izvješću Misije.

Financijski sektor

Kako je navedeno u Izvješću FSSA, financijski sustav Hrvatske izuzetno je napredovao od FSAP-a iz 2002. U tom se razdoblju aktiva financijskog sektora udvostručila; na scenu su stupili nebankarski financijski posrednici; razvilo se tržište vrijednosnica, koje ranije gotovo da i nije postojalo, i stvoreni su financijski konglomerati. Istodobno je HNB uspostavio djelotvoran okvir za nadzor banaka, a nadzor nebankarskog financijskog sektora znatno se poboljšao nakon osnivanja jedinstvenog nadzornog tijela za nebankarske financijske institucije (HANFA). Potpisani su memorandumima o razumijevanju između ta dva nadzorna tijela, kao i s mjerodavnim stranim nadzornim tijelima. Premda financijski sustav treba i dalje razvijati, članovi Misije ispravno zaključuju da je financijski sektor uglavnom zdrav i da hrvatske vlasti proaktivno rješavaju preostale probleme.

U vezi s preporukama članova Misije da se nastavi s jačanjem financijskog sustava, hrvatske vlasti aktivno rješavaju probleme u područjima u kojima se oni mogu odmah riješiti. U bankarskom sektoru HNB poboljšava svoju strategiju nadzora i komunikacije te priprema izvješće o financijskoj stabilnosti za buduća razdoblja koje će biti objavljeno u drugoj polovici 2008. Središnja banka modificira svoj okvir za upravljanje likvidnošću kako bi riješila pitanje mogućih učinaka prekograničnog prelijevanja nelikvidnosti i kako bi poboljšala funkcioniranje novčanog tržišta. Hrvatske vlasti rade na definiranju uloga različitih agencija uključenih u proces rješavanja pitanja banaka u poteškoćama, a središnja banka je započela službene kontakte s mjerodavnim stranim nadzornim tijelima za banke kako bi unaprijedila planove za slučaj nepredviđenih okolnosti.

U dugoročnijem razdoblju, za daljnji razvoj financijskog sektora bit će potrebno potpuno usklađivanje financijske regulative sa standardima EU, osobito u području zaštite ulagača i ugovornog prava. Završetak provedbe ostalih reformi, uključujući prijelaz na Basel II, te poboljšanje zemljišnih knjiga, znatno će doprinijeti povećanju efikasnosti financijskog posredovanja. Hrvatske vlasti također razmatraju koristi od uključivanja informacija o vjerovnicima iz nebankarskog sektora i dužnicima koji su pravne osobe u nacionalni kreditni registar. Konačno, jačanje kapaciteta i ovlasti HANFA-e poboljšat će efikasnost nadzora nebankarskog sektora.